

Konec devatenáctého století

Koloniální expanse

- *kolonie*: strategický, vojenský, ekonomický význam

1891 všenemecký svaz: Němci žijící všude, Mitteleuropa – představa ovládnutí prostoru střední Evropy Němci

- sinusoidy antisemitismu – vzrůstá, další vlna → *sionismus*: snaha vytvořit vlastní stát (Theodor Herzl)

1800-1898 Afriku si rozdělí Italové (Libye, Somálsko, kus Erithrei), Německo (Togo, Cameron, Německá východní západní Afrika), Francie (sever), Británie (jih)

- střetnutí v Súdánu (Fašodě): francouzský sbor se vrátil, později symbol porážky

Blízký a Střední východ

- střet různých koloniálních velmocí, především kvůli ropnému bohatství, je tu osmanské císařství

- německý císař nabízí Osmanům vystavění Bagdádské dráhy, Osmané souhlasí, nelíbí se to Britům, jižněji vyhlásili protektorát a zastavili tak pronikání Němců směrem k Perskému zálivu

1907 rusko-britská smlouva, později povede k vytvoření bloku válčících v první světové válce

- Němci začínají stavět námořní flotilu, Britové se cítí ohrožení
- konflikty na Korejském poloostrově

1894-1895 ČÍNSKO-JAPONSKÁ VÁLKA, vítězí Japonci, získávají vliv a Taiwan

1904-1905 RUSKO-JAPONSKÁ VÁLKA, vítězí opět Japonci, poté krvavá neděle v Rusku, Říjnový diplom Mikuláše II.

- Japonci získávají třeba přístav Port Arthur, Jižní Sachalin, kus Mandžuska (SV provincie Číny)
- Velká Británie: Indie, Kašmír, Nepál, Barma, protektorát nad Afganistánem, kus Persie, Šalamounovy ostrovy, Papua
- Siam (dnešní Thajsko) si udrželo nezávislost
- Francie: drží Indočínu (Vietnam, Laos, Kambodža), postupně proniká do Číny
- Nizozemí drží Indonesii
- Němci: část Nové Guiney a Bismarckovy ostrovy
- USA: 1898 AMERICKO-ŠPANĚLSKÁ VÁLKA, získávají Filipíny, havajské ostrovy, ostrov Guam
- Čína: zatím císařstvím, ale kolabule
- *Povstání boxerů* v Číně proti pronikání Evropanů do Číny

1912 v Číně vyhlášena republika, dvě strany (*Kuomintang* vedené Čankajšekem proti komunistické straně vedené Mao-Ce-tungem), po nějaké době začíná občanská válka po vytvoření vlády, nechťejí komunisty

1937 konec občanské války vpádem Japonska do Číny, opět se spojili proti Japonsku během druhé světové války

Evropa

1873 Spolek tří císařů X tzv. *východní otázka*

Balkán

- nezávislé státy: Řecko; Srbské, Valašské a Moldavská knížectví

1778 **San Stefano** Rusko donutilo Osmany uznat Rumunsko, Srbsko, Černou Horu

1878 **Berlínský kongres**

- po něm nastupuje Fridrichův syn jako Vilém II.
- někdy se o tomto roce mluví jako o roce tří císařů
- Vilém má jiné smýšlení než Bismarck
- ještě za Viléma I.: do Afriky, do Asie, vznik německého koloniálního spolku, budování námořní flotily
- *Spolek tří císařů, Všeněmecký spolek*: snaha o německou světovládu i v zemích, v nichž se nachází Němci, dobytá Evropa
- stavba Bagdádské dráhy
- militarismus, velmocenská politika, zbrojařská horečka
- nově chemický, elektrotechnický, dopravní průmysl (AEG, Siemens)
- francouzské reparace splaceny v roce 1872 v podobě množství akciových společností

1873 krize na Vídeňské burse, jež zlikvidovala spoustu společností, zejména železářské společnosti, hlavní problém: nevrátily se peníze na nějakou technickou výstavu, po které zůstal velký dluh

?

1879 vznik dvojspolku Němci–Rakousko-Uhersko

1883 s podmínkou, že získají území na úkor Rakouska-Uherska se připojuje i Itálie → trojspolek; Rakušané se území vzdát nechťejí

1914 propuknutí války, Itálie se prohlásila za neutrální, později do války vstoupili na základě dohody (Londýnská smlouva), na základě které jí tato území byla slíbena

- na straně Německa bojují centrální mocnosti: Německo, Rakousko-Uhersko, Osmani, Bulharsko
- druhý blok – Dohoda: Britové, Francouzi a Rusové

Francie

- 3. republika, 1875 nová ústava
- po Britech druhá největší koloniální velmoc
- ekonomika: reparace, ztráta Alsaska a Lotrinska, spíše střední průmysl, investice do domácí výroby
- vnímání jako bankéři světa
- vkládají kapitál do cenných papírů, vyvážejí kapitál do méně vyspělých zemí
- Dreyfusova aféra, Blériot, který přeletěl la-Manche

1893 francouzsko-ruská smlouva

1898 Fašoda

1904 Srdečná dohoda po napravení vztahů po fašodě v Africe

Velká Británie

- Viktorie I., po její smrti končí Hannoverská dynastie
- syn Eduarda VII., Jiří V. (dědeček Alžbety II.) zakládá dynastii Windsoru, to je ta současná
- Jiří V. má dva syny: Edvard VIII. se zamiloval do americké dámy a díky tomu neustál posici britského krále, v témže roce, kdy nastoupil, abdikuje, po něm nastupuje druhý syn, Jiří VI., v roce 1952 umírá a nastupuje Alžběta II. (dcera Jiřího VI.)
- Britové ztrácí posici nejvyspělejší země na úkor Ameriky a Němců

1876 Viktorie císařovna indická

- korunní kolonie, v této době už pouze Indie a Irsko, všechny ostatní jsou už dominia (mají vlastní samosprávu)
- snaží se vytvořit silné loďstvo, proto jim vadila válečná flotila budovaná Němci

1904 srdečná smlouva s Francií, narovnání vztahů pošramocených fašodou

1902 smlouva s Japonskem, porušují dosavadní politiku izolace, smlouva proti Rusku

1907 britsko-ruská smlouva, vymezení sfér vlivu

USA

–